

XXXVII.

I. N. J.

DISSERTATIONEM LEGALEM
DE
LEGE FALCIDIA,

1669, 18

permissu
Magnifici Domini Ordinarii & Amplissimi Jcto
rum Ordinis in celeberrima
ACADEMIA LIPSIENSI,

Sub
PRÆSIDIO
Viri admodum Reverendi, Prænobilissimi, Am-
plissimi, Consultissimi atq; Excel-
lentissimi

DNI. BARTHOLOMÆI LEONHARDI
SCHVVENDENDÖRFFERI

J. U. Doctõris atq; Professoris spectatissimi, Canonici
Martisburgensis gravissimi, Curie Supremæ & Facultatis
Juridicæ Assessoris spectatissimi &c.

Dni. Patroni, Promotoris, Fautoris omni honoris cultu
prosequendi, efficiendi,
Eruditorum Centui submittit

JOHANNES HEINRICUS VVEISSENBORN,
Longo Salis, Thur.
A. & R.

IN COLLEGIO PETRINO.

Die 30. Decemb. 1669.

LIPSIÆ,
Typis Johannis Wittigaviani.

J. A. Engelman

DISSERTATIONIS
DE
LEGE FALCIDIA

MEMBR. PRIMUM.

Dissertatio hæc duobus absolvetur membris, quorū prius explanabit tam *nominalem*, quā *realem definitionem*, & *in quibus obtineat*; posterius verò *subjectum*, *Formā*, *Finem* & *in quibus cesset*.

Hic noster esto ordo,

Ne autem longè morer, statim progressum faciam boni ordinis ergò, qui in jure præsertim laudabilis est, *Cagnol. de reg. jur. in rubr. n. 4.* ad derivationem hujus nominis, cum disputantium sit, ne illotis statim manibus, ad rei ipsius penetralia progrediuntur, sed denominationem præmittant. *Nomen habet lex*

FALCIDIA, ut rectè cum *Dn. Wesenb. Dn. Perez. in Comment. C. ad leg. falc.* & alii per plures deducunt ab inventore suo, ut & alia multa leges, ab autoribus suis denominata sunt,

Publio Falcidio Tribuno plebis, qui hanc legem sub imperio Augusti *A. V. C. 714.* vel ut alii: *A. V. C. 712.* Cnejo Domitio Calvino Polluone Coss. constituit, & lex dicta, non quasi à populo interrogante senatorio Magistratu, veluti Consule, lata sit; sed quod legis autoritas ipsi, sicut aliis tributa sit. *S. 4. f. d. l. N. G. & C.* Unde videre est, quod, malè illi faciant, qui Falcidium Consulem fuisse statuunt, quam sententiam *Barolus in*

A 2. l. 1.

l. i. b. t. tenuit, ubi aliorum meminuit, qui Falcidium Tribunalium plebis fuisse putant, quam sententiam veram esse constat. Et sunt hac de re ista Dionis verba lib. 48. Καὶ ἐνομοθετοῦν ὁ Φαλκιδίου ὠνομασμένον, (πλείστην καὶ νῦν ἐν ἰσχυρῶν ἐστὶ τῶν κληρῶν Διοδοχὰς ὡς εἶπεν τὸ τέτατον τῆς καταλειφθείσης οἰσίας, λαβόντα, τὸ λοιπὸν ἀφείναι ἔχων) ὑπὸ τῆς πρυτανίας Φαλκιδίου δημοαρχεῖν ἐτέθη.

4 Nec meliori laude digni sunt illi, qui circa derivationem huius nominis versantes à falcando deducunt, & Dd. adscribunt, quasi si vulgò à falcando derivent; Hanc enim, quam tuetur Cyn. in rubr. C. ad leg. Falc. opinionem, illos potius contempsisse, quam frequentasse patet ex Dn. Habn. not. ad Wesenb. ad leg. Falcid. Sed, missis his ad definitionem accedamus.

5 Definitur autem *Lex Falcidia*, quod sit plebiscitum, quo cautum, ne ultra dodrantem hereditatis suae testatori legare liceret, ac si quid ultra legatum fuerit, deminutionem patiatur, seu tantum legatis detrahatur, quantum dodrantem excedunt, ut sc. apud heredem, heredesve pars quarta integra remaneat, l. 91. ff. ad leg. Falc. pr. f. eod. tum ipsius heredis causa. l. 71. ff. ad leg. Falc. tum etiam testatorum gratia, ut effectum habeat ultima voluntas, pr. f. b. t.

6 Olim liberam lege XII. Tabb. fuisse legendi potestatem, patet ex pr. f. b. t. ita enim ista lex erat concepta: Pater familias uti super pecunia, tutelave suae rei legasset, ita jus esto. pr. f. ad leg. Falc. ita ut hac lege concessum esset, totum patrimonium legatis ex haurire, ut scripti heredes, aut parum aut nullum caperent lucrum, & propterea se solis oneribus implicare recusarent. Quod

7 quoniam non solum contra naturam legatorum, ut patrimonium totum consumerent, cum legatum nonnihil ex hereditate delibare, hoc est, deminuerent, non autem universum, quod heredis futurum erat, exhaurire debeat, arg. l. legatum ubi ff. de legat; sed & damnosum esse deprehenderetur, ob id, quod plerumque intestati morerentur, unde visum est, ex Reipublicae usu esse, si haec licentia

tia aliquo modo coarctaretur, id quod commodè fieri arbitra-
bantur, si aliqua lege id prohiberent, quem in finem & *Lex*
Furia lata, quæ denominationem ab autore suo Cajo Furio
Tribuno plebis habet, qui liberam hancce potestatem legandi
aliquo modo coangustavit. Cavebat enim, ne cui supra mille
asses legare liceret. *Ulp. frag. t. 1. §. 1.* Constituta, quadrupli pœ-
na in eum qui plus cepisset. *Ulp. ibid.* & forte hæc eadem lex est,
quam intelligit *Marcus Tullius pro Corn. Balb. Tulit apud majores*
nostros legem Cajo Furio de testamentis. Non tamen ausim hoc
certò affirmare, quia, quid eâ lege, quam memorat, cautum sit,
non exprimit; Atq; ex *Ulpiano* & *Theophilo* discere possumus,
quid lege *Furia* testamentaria cautum tentatumq; sit, coërcendæ
licentiæ causa legandi, videlicet, ne testatori plus, quam mille
asses legare liceret. Qua re quidem modus aliquis imponeba-
tur legatis, sed cum facilè evenire potuisset, ut uno atq; altero
presertim non opulenta hæreditas, vel tertio legato tota absum-
meretur, & si plures essent legatarii, illud agi poterat, ut penes
hæredem, vix unus aureus remaneat & hoc modo res ad vetus in
commodum recideret. Tunc *Q. Voconius* Tribunus plebis, 11
quoniam lege *Furia* non omne in commodum sublatum esse, de-
prehenderet, abrogata lege *Furia* aliam tulit, quæ nomen *VOCO-*
NIA ab inventore suo accepit, qua cautum, ne legatarius plus,
quam hæres haberet, hæc q; lex certis terminis circumscripsit le-
gandi licentiam, dum de cunctis cavet, ne ultra constitutum, per-
missumve in legata consumatur. Verùm ne hac quidem lege fi- 12
nis legandi factus, quid enim uni interdicebat, alteri concedebat,
ei enim, qui census esset, interdicebat, ei verò, qui census non esset,
licebat per eandem legem plus legare, uti ex *Cicerone* patet.
Unde cum harum legum neutra faceret ad rei consumationem, 13
novissimè lata est *lex Falcidia* *pr. J. ad leg. Falc.* tam in te-
statoris favorem, quam gratiam hæredis; hujus quidem, ne re-
pudiaret hæreditatem, sed justo lucro ad adeundam eam invita-
retur; illius ne suprema voluntas morientis destitueretur, hæc q;
lex est, quæ certum modum præfixit legatis, qua re solum etiam
antiquatis superioribus recepta, & in hoc usque tempus tracta.

- 14 Hujus legis duo facit capita *L. 1. ff. ad leg. Falc.* *Primum ita conceptum est: Qui cives Romani sunt, qui eorum post hanc legem rogata testamentum facere volet, jus potestasq; esto, ut hanc lege sequenti licebit. Secundi capitis verba hanc legem: Quicumq; civis Romanus, post hanc legem rogatam, testamentum facit, is quantum cuiq; civi Romano pecuniam jure publico dare, legare volet, jus potestasq; esto, dum ita detur legatum, ne minus, quam partem quartam hereditatis, eo testamento (nec enim alibi quam in testamento legatum relinqvebatur.) heredes capiant, eis, quibus quid ita datum, legatumve erit, eam pecuniam sine fraude (sine poena nimirum quadrupli.) sua capere liceto, isq; haeres, qui eam pecuniam dare jussus, erit damnatus, eam pecuniam debeto dare, quam damnatus est. Vide Gothofredi notata ad h. l. 1. Quamvis Duaren. *L. 1. disp. c. 38.* hujus legis quatuor constituat capita, nullam tamen probabilem rationem habemus, quare à Paulo recedere debeamus.*
- 16 Hæc lex obtinuit primum in legatis, testamento relictis, non enim aliter legata relinqui poterant, quam testamento *l. 1. ff. ad leg. falc.* quibus ultra modum hæres erat oneratus *L. 2. C. ad leg. falc.* Producta procedente tempore, & ad fidei commissarias hæreditates, cautumq; Senatus consulto Pegasiano (Vespasiani Augusti temporibus Pegaso & Pufione Coss. lato.) ut & qui rogatus esset, restituere hæreditatem, perinde liceret, quartam portionem retinere atq; ex lege Falcidia ex legatis retinere conceditur. s. *Sed quia heredes l. de fideic. hered.* Et quidem fidei commissaria particularia, seu singularia testamento relicta eo ipso statim, ut lex Falcidia lata est, minuta sunt per *L. 2. C. 3. C. ad leg. Falc.* Ubi ratio Falcidiæ adversus omnes, pro modo
- 19 legatorum & fidei commissorum, locum habere dicitur. Deinde hoc etiam confirmat *L. explicato 1. ff. ad Sctm. Trebellian.* Ubi verba *explicato tractatu, qui ad fidei commissaria singularium rerum spectat, & quia legata fidei commissis sunt exæqvata.* Ergo in
- 20 his etiam cæpit lex Falcidia. s. *Sed non. 3. ff. d. legatis.* Fraus etiam aliis facile legi Falcidiæ fieri potuisset, & fidei commissis datis ea elidi potuisset, cum centum annis post legem Falcidiam factum fuerit, Senatus consultum Pegasianum videat. *Dn. Habn. notat.*

notat. ad Wesenb. tit. ad leg. Falc. cujus elegantissima verba ad-
scribere non piget. Alii legem Falcidiam non solum ad legata, 23
sed & fidei commissa particularia pertinere verius arbitran-
tur L. 1. ff. ad Sctm. Trebell. Nos distingvimus cum Bach. h.
vel qværitio est de fidei commissis testamento relictis, vel ab in-
testato. Illa etiam per legem Falcidiam minuta fuere, eo ipso qvo
lex Falcidia lata est. Rationes vide apud eundem. Qvan- 24
quam Cujacius putat illam, non porrigi ad fidei commissa parti-
cularia, cum tantum restringat legata testamento relicta, non &
fidei commissa, qvæ tempore, qvo lata est, non erant in usu, nec
vim habebant, qvæ demum per Augustum accessit, ut non possit
ad fidei commissa particularia pertinere, sed in iis, ut & univer-
salibus habeat locum Trebellianica, quam tamen, fatendum est,
eundem habere effectum, quem Falcidia, saltem qvoad particu-
laria propter exæqvationem. Atq; hinc est, qvod veteres qvar- 23
tam Senatus consulti Pegasiani, quam nunc Trebellianicam voca-
mus, non quartam Pegasianam, sed quartam Falcidiæ aut commodum
Falcidiæ appellarint ut videre est in L. 1. L. 10. 11. ad leg. falc. l. cobra-
redi. 41. § 3. d. vulg. & pup. substit. l. 2. §. ult. ff. d. iure. dot. Licet discri- 24
men sit inter res, qvæ in hac quartas imputantur. Nā in Falcidi-
am tantum ea imputantur. Nam in Falcidiam tantum ea impu- 25
tantur, qvæ hæres jure hæreditario capit, in quadrantem verò
Pegasianam, etiam ea, qvæ hæres fiduciarius jure Legati, vel fidei
commissi capit, aut conditionis implendæ causa l. quod autem 74.
l. id autem 76. L. in quartam 91. ff. ad legem Falc. Unde per om-
nia exæqvata sunt legata fidei commissis qvoad quartæ detrahi-
onem. Ex constitutione Divi Severi hæc lex applicata est ad 26
donationes mortis causa L. 5. C. ad leg. Falcid. ff. d. mort. caus.
don. Siqvidem effectu sunt similes hujusmodi donationes, non
habentes sui firmitatem ante mortem donantis L. 2. C. d. mort.
don. etiamsi extra testamentum & codicillos sint factæ L. 37. ff.
de mort. caus. don. Donell lib. 8. c. 24. Molina D. 213. num. 2. Cuj.
lib. 20. O. 6. Bach. ad Treutl. V. 2. D. 19. d. ult. lit. B. Berlich. p. 1.
c. 1. n. 39. Item ad donationes mortis causa omnium bonorum, 27
ita, ut ex hisce indistincte & omnimodo, tam de Jure commu-
ni, Saxonico per tradita Carpz p. 3. c. 1. d. 1. & Berlich. p. 3. c. 1.

quam de iure communi p. text. in l. 5. C.

28 n. 44. & seq. In Electoratu tamen Saxonico simpliciter cessat in donationibus omnium bonorum mortis causa, detractio illa propter textum in part. 3. constitutione Electorali r. s. *Damit nun darinnen vers. So ordnet in verb. fin. Dasß also die Falcidia in unseren Landen in diesen und andern donation. so auf den Todesfall geschehen/nicht stat haben soll vid. Dn. Carpz. p. 3. c. 1. d. 5. Berl. 29 p. 3. c. 1. n. 46 & seq. & ita Resp. Dn. Lipsient. M. Jul. 1598. Quæ tamen constitutio strictissime accipi debet, nec ad codicillos & legata, ut & detractio n. Trebellianicæ extēdi debet, quia nō solū correctoria juris communis, sed &, quia strictissime statuta accipi debent, ne per ea jus comūne nimis lædatur, Carpz. p. 3. c. 1. d. 7.*

30 Hæc, quæ diximus, etiam obtinent in donatione omnium bonorum, ab uxore marito mortis causa facta, aded, ut etiam falcidia de bonis mobilibus detrahatur. Licet enim maritus in foro Saxonico omnia mobilia bona uxoris, etiam sine donatione lucratur, nihilominus de his quoq; detrahenda est Falcidia, si donationem is acceptaverit, ita ut hæredes de universo patrimonio uxoris, Falcidiam detrahere possint, etiam si illud non nisi in bonis mobilibus quæ aliàs maritus percepisset, consistat *Matth. Coler. part. 1. dec. 12. n. 73. & 74. Berl. p. 3. c. 1. n. 63. Carpz. Jurpr for. p. 3. c. 1. d. 4.* tollit namq; provisio hominis, provisionem legis *l. ult. C. de pactis.* Per Divum Pium ad legata ab intestato præstanda *l. 13. ff. ad leg. Falc. l. 10. C. eod. tit.* Item ad ea, quæ morte confirmantur *l. 12. C. b. r.* veluti sunt donationes conjugum inter vivos factæ, sed morte eorum confirmatæ, quia ejusmodi donationes vim habent fidei commissi *l. 12. C. ad leg. Falc. Schneidvv. ad s. ult. num. 10. J. de leg. Falcid.* Porrò detrahi quoq; potest quarta, licet principi *l. 4. C. ad leg. Falc.* quia legi Falcidiæ non obstat dignitas, *Donell. lib 8 c. 27. lit. L. Reipublicæ, aut Civitati l. 3. S. 2. ff. b. r.*

34 aut amplius Deo immortalis relicta sint *l. 1. S. 5. ff. b. r.* Pariter procedit, si cohæredi prælegetur *l. 17. C. b. r. l. 15. S. 2. ff. b. r.* In debito remisso mortis causa *l. 15. pr. eod. tit.* In liberat one legata *l. 22. S. 3. ff. b. r.* Idem, Si quis unum, aut alterum legatum solverit integrum, ab aliis tamen non prohibetur Falcidiam detrahere *l. 16. pr. ff. ad leg. Falc.* Et, si una res legata, ejusq; aliqua soluta, ex reliqua plena potest retineri Falcidia. *l. 16. S. 1. ff. b. r.*

Quod

Quod etiam in iuribus legatis veluti usufructu l. 68. pr. l. 81. pr. ff. ad leg. Falc. Gail l. 2. O. 143. n. 5. aut, quod in nominibus est, l. 1. §. 7. ff. h. imò in alimentis legatis, quorum tamen aliàs in iure magnus favor l. 89. pr. ff. h. t. in legato servo communi procedit l. 49. ff. eod. tit.

In pactis dotalibus idem obtinet secundum jus civile, quia pacta dotalia, quatenus sunt de futura successione Dd, nihil aliud esse putant, quàm mortis causa donationes. Berl. p. 3, c. 1. n. 56. & seqq. & faciunt huc omnes illæ rationes, ex quibus communi iure locus est Falcidiæ in donationibus mortis causa.

MEMBRUM II.

§. I. Postquam paucis quidem, pro nostro tamen instituto, consideravimus Etymologiam, Definitionem, & in quibus obtineat, nunc quoque accedamus, nostræ ut satisfaciamus pollicitationi, ad Subiectum & quæ in principio tractare polliciti sumus. Subiectum scilicet, qui utitur, quod attinet, est solus hæres l. 71. ff. ad leg. Falc. ejusque successor l. 10. C. b. t. non legatarius, aut fideicommissarius l. 47. §. 1. h. ne quidem fideicommissarius universalis, cum fideicommissarius jus detrahendi, tum demum habeat, si hæres fiduciarius quartam non detraxerit, ea mente, ut eam donaret fidei commissario l. 1. §. 19. ad SCtm Trebell. Interim tamen, si quid detractum est legatario, pro rata portione fideicommissaria, cui aliquid restituere iustus est, rectè imputatur. Quod si à pluribus hæredibus institutis in genere sit legatum, omnibus non amplius licet detrahere, quàm quadrantem, inter ipsos dividendum, sin verò in specie & seorsim à quibusdam fuerit legatum, tum quivis illorum, qui gravatus est, quartam suæ portionis de legatis, à se præstandis deducit. l. 77. ff. h. t. & §. 1. 7. h. Si duobus, aut pluribus hæredibus, ex certis partibus institutis unius duxat portio legatis onerata sit & exhausta, aliis verò, quorum partes non sunt gravatæ, quarta sit salva. Exemplo res fiet clarior: Testator cum centum in bonis haberet duos hæredes, Titium & Sejum, utrumque ex semisse instituit, à Titio quinquaginta legavit, à Sejo nihil, aut viginti quinque, ita, ut apud Sejum quarta pars maneat integra. Quæritur, an Titius integra quinquaginta legatariis exsolvere debeat? Et videri poterat legi Falcidiæ esse satisfactum, cum quarta pars apud alterum maneat illibata, utique satis esse ad intentionem legis, hoc est, ad sustinendum testamentum, si vel unus

B

suu

suo quadrante contentus hæreditatem adierit. Placuit tamen in
 proposito Titium quartam partem ejus partis, ex qua institutus
 est, retinere posse, quippe legem non simpliciter cavere, ut pars
 quarta hæreditatis salva maneat, sed nominatim, ut hæredes
 quartam partem ex testamento capiant. Vid. s. 1. *J. d. leg. Falc.*
 6 Quod procedit, quando uterque hæres, portionem suam agnoscit,
 quando verò alter omittit, difficultas est, si enim unus deficiat
 hæres, cujus portionem alter habere incipiat, jure accrecendi,
 multum refert, an portio non gravata accedat gravatæ, an verò
 gravata non gravatæ, priori casu separatim Falcidiæ ratio non
 habetur, sed portio non gravata accedens gravatæ auget hæredi-
 7 tatem, & prodest legatariis. *l. 1. s. 13. ff. ad leg. Falc.* Pone Titium
 & Sempronium ex æqvis partibus institutos & à Sempronio legata
 8 multa ultra dodrantem relicta esse, à Titio verò non ultra dodran-
 tem. Titii non aduentis pars cum accrescat Sempronio, legatarii
 ab eo petunt legata sibi relicta, ille vult ea minuere, quia ait, par-
 tem suam non sufficere, ad ea legata solvenda, deducto quadrante.
 9 Objicitur illi totam hæreditatem sufficere, si minus ipsius pars
 sufficiat, & idèd confusionem utriusque semissis faciendam esse,
 ita quidem, ut circa legem Falcidiam habeatur ratio, non tantum
 semissis, ex quo hæres institutus est, sed totius assis, qui ad illum
 10 pervenit, ut possit videri oneratus ultra dodrantem. Sin verò por-
 tio onerata accefferit, non onerata cessat ratio, ob quam diximus
 prodesse legatariis, quia separatim habetur ratio, totamque ejus
 partem consequitur, quæ gravata non est, ut ex altera parte de-
 11 ducat Falcidiam & diminuatur legata. *l. 78. ff. ad leg. Falc.* For-
 mam beneficii ex Lege Falcidia quod concernit, alia est *essenti-*
 12 *alis s. intrinseca*, alia *ejusdem exercendi*. *Forma*
intrinseca in eo consistit, quod sit juris quoddam remedium, à
 plebe introductum, quo consultum fuit hæredibus, ut, si nimium le-
 gatis exhausta fuerit hæreditas, habeant, ut ne gratis nomen hæ-
 redis ferant. Circa formam exercendi consideranda sunt duo.
 13 1. *Modus*, quo à legatis aliquid detrahitur, 2. *Remedia*,
 14 quibus detrahitur. *Modus* prærequirit inspectionem, tum
 eorum,

eorum quæ hæres in Falcidiam, à se retinendam,
 imputare debet, & quæ non, tum quantitas
 patrimonii. Quantitas illa (quæ tempore mortis spectatur) 15
 ut sit certa deducenda, sunt (uti ex §. 3. ff. ad leg. Falc. videre est)
 tria. (1) Res alienum, id est, omne id, cujus præstandi necessitate 16
 defunctus obstructus fuit, l. pater, §. 4. ff. b. t. æris alieni quoque
 loco habetur, si quid est, cujus præstandi causa quis tenetur
 vid. l. 39. ff. b. t. Cujus verba: Aris alieni loco deducuntur non
 solum pretia eorum, qui supplicio sunt affecti, sed & ejus, quem
 pater propter proditæ mortis indicium, vel detectæ eorum con-
 jurationis libertate donavit. Hæres quoque ante solutionem 17
 legatorum ea, quæ sibi tempore mortis à defuncto debentur,
 deducit, quia in lege Falcidia non tempus aditionis, sed tempus
 mortis attenditur, ut hæres ex hoc tempore hæreditatis jam ha-
 beat jus quæsitum, idcirco postea nihil operatur actionum con-
 fusio. (2) Debent deduci funeris impensæ, quæ nimirum fiunt cau- 18
 sa funeris, ut funus ducatur, mortuus efferatur & sepeliatur, &
 sine quibus, neque funus duci, neque mortuus sepeliri honestè po-
 tuisset, & hæ impensæ semper ex hæreditate deducuntur, &
 omne debitum præcedunt, cum bona solvendo non sunt,
 (3) Et ultimò pretia servorum, non tantum eorum, qui 19
 testatoris proprii fuerunt, verum etiam, quos hæres, cum alieni es-
 sent, redimere & manumittere rogatus est, per l. 37. ff. ad leg.
 Falc. In Falcidiam, quæ hæres imputare debet, & quæ non, 20
 universa illa reconsecimus. Prioris generis, quæ imputantur,
 sunt I. Res ab hærede alienatæ l. 3. §. 3. ff. ad scdm. Trebell. 21
 II. Res, quas hæres suâ culpâ amisit l. 61. ff. ad leg. Falc. 22
 III. Quæcunque hæres jure hæreditario capit vel habet l. 74. 23
 l. 76. pr. & §. 1. l. 91. ff. ad legem Falcidiam. IV. Quæ non figurâ 24
 conditionis hæres ab eo accipit, cui hæreditatem restitueret 24
 gat l. 30. §. 7. ff. eod. tit. V. Debitum naturale, quod conditio- 25
 nis implendæ causâ solum est hæredi l. 21. pr. ff. b. t. VI. Por- 26
 tio, vel hæreditas sub conditione data, quæ existente conditione,
 accedit parti purè datæ l. 87. §. 3. ff. eodem. VII. Portio pupilli 27
 non gravata, substituto gravato accedens l. 11. §. 5. ff. eod. 27
 Post-

Posterioris generis sunt. I. Quæ jure legati, fidei commissi vel
 29 conditionis implendæ causa, capiuntur ab hærede. II. Lega-
 tum, quod extrinsecus suspenditur l. 1. §. 4. ff. ad leg. Falcid.
 30 III. Portio non gravata, cui accedit gravata l. 1. §. 14. ff. eod. tit.
 31 IV. Id quod hæredi à defuncto inter vivos est donatum, nisi ideo
 donatum sit, ut solida legata prætet l. 56. §. fin. ff. eod. tit.
 32 V. Quod ab extraneo dotis causa datum est l. 14. pr. ff. ad leg. Falc.
 33 VI. Res, quæ per fidei commissum relinqui non possunt, ut sunt,
 34 res sanctæ, res Sacræ l. 30. §. fin. ff. ad leg. Falc. VII. Illa, quæ ex
 re alterius, quamvis testatoris judicio & voluntate, ad hæredem
 35 perveniunt l. 74 ff. eod. tit. VIII. Portio hæredis non gravata, acce-
 dens gravatæ, non jure ejus testamenti, sed alia ratione l. 1. §. 15.
 36 ff. eod. tit. IX. Portio substituti non gravata, cui accedit portio
 pupilli gravata, si pupillus patri hæres extitit l. 78. §. 4. in fin.
 37 ff. ad leg. Falc. Remedia quod attinet, plerumque constitui solent
 quinque, quamvis Treutlerus putet in sel: Disp. vol. 2. Dis. 14. ad
 leg. Falc. th. 4. Olim tantum jure retentionis quartam hæredem
 consequi potuisse, hodie verò vindicationis, nullum tamen ad-
 fert solidum fundamentum, ex quo deduci possit, quod sua sen-
 tentia sit vera. Vide Bachov. ad Treutl. Vol. 2. D. 14. ad th. 4. Ideo-
 que à communi Dd. sententia quinque constituentium recedere
 38 non debemus. Quorum primum dicitur: *Jus retentionis*,
 si ipse possideat l. 15. §. 1. ff. ad leg. Falc. l. 18. C. eodem tit. Se-
 cundum, *Rei vindicatio* l. 26. ff. b. t. absurdum enim aliàs
 sequeretur hoc, si res legata ad legatarium pervenerit, hæredè de-
 39 tractionem legis Falcidiz perdere. Tertium quandoque *actio in*
factum l. 77. §. 2. ff. d. legat. Quartum si errore facti solvit soli-
 dum, vel alio modo ex errore quid ad Legatarium pervenit,
Condictio indebiti l. 1. §. 11. ff. b. t. l. 39. ff. de cond. indeb.
 Quintum quandoque est *actio ex stipulatu*, si scilicet lega-
 tarii stipulanti hæredi promiserunt, de restituendo eo, quod
 ultra dodrantem fuerit legatum l. 1. si cui plus, quam per leg. Falc.
 vid. Nobilissimi Dn. Doct. Bornii Colleg. ad hunc tit. Et hæc dicta
 sunt de remediis, quibus hæres potest sibi debitum consequi;
 Nunc

Nunc ed nitamur, ut satisfaciamus nostro promisso, qua propter finem, qui tamen aliquo modo ex dictis apparet, aggrediamur. *Finis* est hujus remedii introducti, vel *principalis*, vel *minus principalis*. *Principalis* est favor hæredis; Quamvis hinc videam, multos dissentire, statuentes legem Falcidiam principaliter in testatorum gratiam esse introductam; nostra tamen sententia his probatur rationibus: quod hac lege legandi licentia coarctetur in *pr. f. b.* quod in testamento militis, quod maxime favorabile est, & in quo simplex voluntas testatoris spectatur Falcidia cesset *l. 12. c. d. testam. milit.* Hujus tamen rationis reddit Dn. *Treutl. in sel. Disp. Vol. 2. D. 14.* ratiocinium, ubi ita: *De eo non immerito quaestum est inter interpretes, cum in testatorum gratiam, ne scilicet intestati morentur, lex Falcidia introducta dicatur, cur tamē ea in militaribus testamentis cesset l. si certarum 17 §. fin. de testam. milit. & quidem putamus, hac lege non interveniente, extremas militum voluntates nihilominus exitum habere posse, dum, recusante scripto hærede, hereditatem adire, substitutis, vel hæredibus ab intestato venientibus incumbit defuncti voluntatem executioni mandare hætenus sic.* Sed ad hanc nullam rationem respondet *Bachov. ad Treutl. Vol. 2. Disp. 14. ad leg. Falc.* quem videre potes, si responsionem expetis, ubi etiam *Nov. i. c. i.* sensum explicat. Accedit porro ratio, quod lex Falcidia, prout introducta est, habet invito testatore locum *l. 15. §. 1. & ult. b. t.* quamvis hoc mutatum jure novissimo per *avt. b. t. sed cum testator c. b. t. &* quod inducitur contra testatoris voluntatem *l. 86. ff. b. t. ad leg. Falcid.* expressè dicat, hæredis causa legem istam esse latam.

Minus principalis est, ut testatoris voluntas conservetur, & exitum habeat, quod non fieret, hæredibus hereditatem, quam relicto quadrante habuissent, repudiantibus. Hoc, de Falcidia jam dictum, ita obtinet. Quibusdam tamen in casibus fit, ut Falcidia locum non habeat, quos, qui, quotq; sint, ordine recensurimus: Inter quos se *primo* offert casus. Si testator voverit, circa quem Doctores quarere solent, an sufficiat tacita prohibitio? & affirmativè eam decidunt Dn. *Rittersh. ad Novell. part. 6. cap. 5. n. 11, 12, Matth. Berl. p. 3. concl. 1, num. 72.* Negativam

tivam autem amplexi sunt *Dn. Matth. Wesenb. in parat. ff. ad leg. Falc. n. 8. Jacob. Menoch. l. 1. presumt. 45. num. 15. Dn. Carpzov. Ipra. forens. p. 3. c. 1. d. 13.* cum enim constaret ex *Nov. 1. c. 2. § 3.* quod testator expressè eam vetare possit, non ignarus, quis modus sit sui patrimonii, inde quæstio supra dicta emerit, quam
 48 negativè decidimus, moti *Nov. 1. c. 2. quod ita.* Hæc autem dicimus: ubi errans testator de sua substantia hoc egit, aut forte cum debuisset, etiam ampliorem quantitatem hæredi relinquere, pro minore disposuit, etenim etiam hoc errantis sententiæ est, & non puræ & integræ designationis, si verò expressim designaverit, non velle hæredem Falcidiam retinere; necessarium est valere testatoris sententiam, & aut volentem eam parere testatori, forsitan etiã quædam justè & piè relinqventi: Lucrum non in percipiendo, sed
 49 solummodo piè agendo, habentem &c. Ex quo capite, & verbis, hujusmodi argumentum producto, testator, cum hæredem legatis ita, ut portio, quæ illi debetur, apud eum non permaneat, onerat, id, errore ductus fecisse videtur, & præsumitur forte, quod existimaverit, se plus in bonis habere, quàm revera haberet, sæpissimè enim homines facultatum suarum ignari, de iis plus sperant, quàm in istis est. Unde ergò Falcidia minimè cessabit, si testator integra legata præstari mandaverit, & absq; diminutio-
 51 ne. Multò magis enim inveniet locum, quia per errorem, hoc fecisse præsumitur *Dn. Carpz. p. 3. c. 1. d. 13.* atqve hanc sententiam etiam confirmavit *Sereniss: Elector dec. 43.* Porrò cessat lex Falcidia I I, ob factum hæredis, nimirum, si non confecerit inventarium secundum formam in *Nov. 1. c. 2. §. 2. si vero. Authent. sed cum testator d. l. l. ult. c. d. jure delib.* quia legem præscriptam contemnendam censuerunt hæredes, qui postquam sese immiscuere, & adiere hæreditatem, jam indultum à jure, tempus ad inventarii confectioem elabi neglexerunt *d. l. ult. §. 12.*
 53 *§. de jure deliber.* Item, si promiserit se Falcidia non usurum *l. f. c. ad. leg. Falc.* vel, si renuerit implere voluntatem *Nov. 1. c. 1.* Si res hæreditarias subtraxerit, vel occultaverit, & si quis solverit legatum integrum, sciens quantitatem hæreditatis, tenetur aliquis etiam solida præstare *Nov. 1. c. 3.* hisce enim casibus legi Falcidix non erit locus, quia aliquid intervenit, quod facit, quo minus

nus hæres illa possit uti. Ideoque sibi ipsi imputare debet, quod
tam imprudenter hac in re fuerit verlatus. Aliud tamen obtinet, 54
si errore facti ductus integra legata præstiterit. Hoc enim casu
nihilominus legi Falcidiae erit locus. 3. Cessat lex Falcidia ob 55
privilegium Testatoris, quod sit miles. *l. 7. C. ad leg. Falc.* 4. Ob 56
conditionem rei legatae, ut in dote prælegata. *l. 57. 81. ff. ad leg.*
Falc. In legatis ad pias causas an simpliciter cesset, quaestio 57
est, & hanc cessare, communiter statuitur, nitunturq; illi huic sen-
tentiae, qui Calculum suum addunt: *Aurbent. similiter. c. ad leg.*
Falc. verum, si textum *Nov. 131.* ^{in scripturis} animadvertimus, legem Falcidi-
am non simpliciter cessare in piis causis, sed dum demum, si in iis
præstandis hæres morator & tergiverfator fuerit, vel dolo malo
affirmaverit, patrimonii vires non sufficere, igitur non frustrator
hæres etiam ex piis legatis Falcidiam deducit. Qvanquam, Dn. 58
Cujacium contrarium sensisse video. Sed huic opponam For-
nerium & Robertum, cujus elegantissima verba Qvin adscri- 59
bam, mihi temperare non possum, is *lib. 2. select. cap. 25.* in hæc
verba erumpit: sunt tamen, qui Deorum dona excipiant, ut soli-
da sine onere Falcidiae præstentur ab hærede, mutataq; apud
Paulum affirmatione, in negationem sic legant ad municipium
quoq; legata, non etiam ad ea, quæ DEO relinquuntur, lex Falcidi-
dia, pertinet. Adducuntur alio Pauli loco, in quo est lex Falcidi-
dia itemq; sic Pegasianum. Qvam equidem emendationem 60
probare nullo modo possum, cur enim Pauli sententiarum libros,
ab Alarico & Aniano interpolatos sequemur, ut tot exemplari-
um fidem, in Pandectis etiam Florentinis constantem, eleveamus?
Nec verd eorum, qui pusillo corpori navos multos asperferunt,
sententia suffragatur religionis prætextus, cujus causa strictam
juris rationem insuper habemus. ~~l. 43.~~ *ff. de religios. & sumt:*
funer. Nego, legatum DEI tolli, cum admodum legitimum
revocatum aliquot unciis delibatur. Nego, legis Falcidiae, quæ
testatoris cæterorumque jus tuetur, rationem esse stricti
juris *l. pen. c. ad leg. Falc.* Testamenta conservari è Re-
publica est *l. 4. ff. testam. quom. aperiunt.*
Itaq; legis Falcidiae a quibus S. C. edictis, constitutionibus prin-
cipum producta & interpretatione dilatata est; At lex quæ do-
nationes

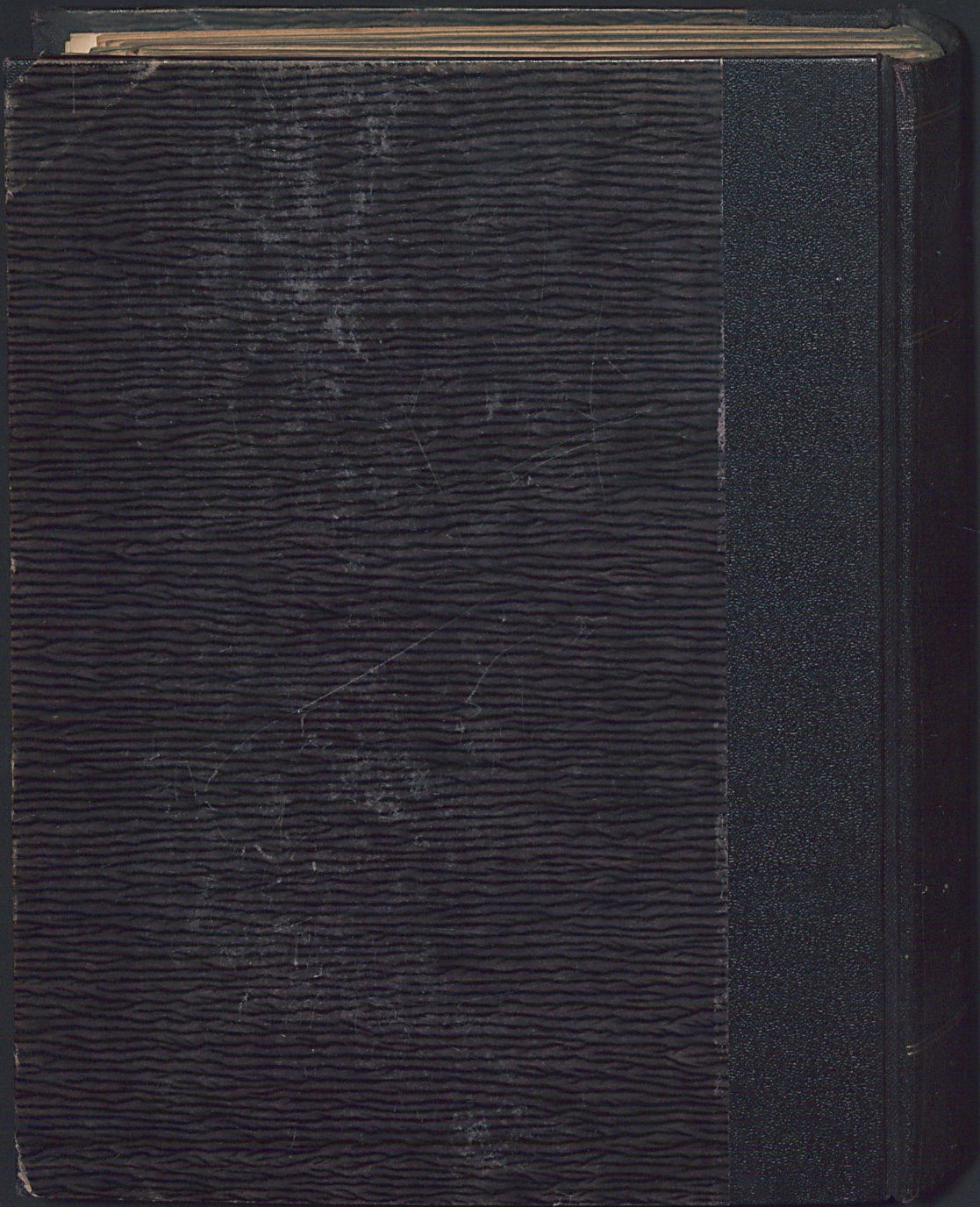
nationes inter conjuges inhibuit, uxorem viro in hominem & cultum DEi donare permittit *l. 5. s. proinde ff. donat. inter vir. & ux.*
61 reliqua vid. ibid. Cum enim vidisset antea citatus laudeq; dignus vir Cujacium hæcce verba; lex Falcidia, itemq; Senatus Consultum Pegasianum, deducendo omni ære alieno, Deorumq; donis quartam residuæ hæreditatis ad hæredem voluit pertinere; interpretari ita, ut ne quidem eorum sensus cerni possit. Ita e-
62 nim inferebat: Deduci prius oportet omne æs alienum & Deorum dona. Deinde aut Falcidianam, aut Pegasianam quartam,
63 tunc, coactus quasi, suam sententiam protulit. In legato, quod ne alienetur defunctus prohibuit, *N. 119. c. 11. avt. b. Sed ei in re c. b.*
64 in libertate legata *l. 33. ff. ad leg. Falc.* etiam lex Falcidia vires etiam locum non habet, etiam si hæc, de bonis univ. etiam futuris, extra judicialiter coram quinque testibus facta fuerint, quia ejusmodi pacta dotalia etiam extra judicialiter facta, ex speciali Electoris Sanctione *in consuet. 43. p. 2.* Conjugi superstiti deferunt, successionem in hæreditate defuncti, adeoque ipsum hæredem faciunt, atque hærede instituto, non licet hæredibus alias ab intestato venientibus Falcidiam detrahere *pr. J. d. leg. Falcid. Dn. Bened. Carpz. Ipr. forens. p. 3. c. 1 d. 11. n. 9. & seqq.* Et hæc dicta sunt de lege Falcidia. Si Fortè adhuc quædam ad hanc materiam pertinentia omisi, aut in aliquid impegi, Lector Benevole, te rogatum volo, ut serena fronte accipias, mihiq; ignoscas.

F I N I S.

X2615907

Vb 17

B.I.G.

Farbkarte #13

XXXVII.

N. J.
NEM LEGALEM
E

1669, 18

ALCIDIA,

issu
arii & Amplissimi Jcto
celeberrima
LIPSIENSI,

IDIO
di, Pranobilissimi, Am-
ssimi atq, Excel-
ni

MÆI LEO NHARDI
NDÖRFFERI

ris spectatissimi, Canonici
Curie Supremæ & Facultatis
spectatissimi &c.
utoris omni honoris cultu
afficiendi,
tui submittit

US VVEISSENBOBN,
fs, Thur.
r.

PETRINO.

nb. 1669.

Æ,
Wittigaviani. *H. A. Engelmann*